

INFINITIVUS PRAESENTIS PASSIVI

Infinitivus praesentis passivi (інфінітыву цяперашняга часу залежнага стану) утвараецца ад **асновы infectum** з дапамогай **суфіксаў -ri/-i**:

Аснова infectum	+	-ri -i	(I, II, IV спр.) (III спр.)

З а ў в а г а. У III спражэнні канцавы галосны асновы **ī** выпадае.

Дзеяслоў	laud-o, 1 <i>хваліць</i>	doce-o, 2 <i>вучыць</i>	audi-o, 4 <i>слухаць</i>	scrib-o, 3a <i>пісаць</i>	stru-o, 3a <i>будаваць</i>	faci-o, 3b <i>рабіць</i>
Аснова infectum	laudā-	docē-	audī-	scrib-	stru-	facī-
<i>Inf. praes. pass.</i>	laudā-ri	docē-ri	audī-ri	scrib-i	stru-i	fac-i
Пераклад	<i>хваліцца кімсьці</i>	<i>вучыцца кімсьці</i>	<i>слухацца кімсьці</i>	<i>пісацца кімсьці</i>	<i>будавацца кімсьці</i>	<i>рабіцца кімсьці</i>

PRAESENS INDICATIVI PASSIVI

Praesens indicativi passivi (цяперашні час абвеснага ладу залежнага стану) утвараецца за дапамогай **асабовых канчаткаў passivi** (залежнага стану).

Асабовыя канчаткі passivi

Асоба	Singulāris	Plurālis
1-я	or	mur
2-я	ris	mīni
3-я	tur	ntur

Дзеясловы I, II, IIIб, IV спражэнняў

Praesens indicativi passivi дзеясловаў I, II, IIIб, IV спражэнняў утвараецца ад **асновы infectum** з дапамогай **асабовых канчаткаў passivi**:

Аснова infectum	+	асабовыя канчаткі passivi

З а ў в а г і.

1. У I спражэнні ў 1 sg. **-ā** у канцы асновы выпадае.

2. У IIIб, IV спражэннях у 3 pl. паміж **асновай** і **канчаткам** з'яўляецца **злучальны галосны -u-**.

3. У IIIб спражэнні ў 2 sg. **-ī** у канцы асновы пераходзіць у **ě**.

Асоба	laud-o, 1 (laudā-) <i>хваліць</i>	doce-o, 2 (docē-) <i>вучыць</i>	faci-o, 3b (facī-) <i>рабіць</i>	audi-o, 4 (audī-) <i>слухаць</i>
Singulāris				
1-я	laud-or	doce-or	faci-or	audi-or
	<i>я хвалюся кімсьці, мяне хваляць</i>	<i>я вучуся кімсьці, мяне вучаць</i>	<i>я раблюся кімсьці, мяне робяць</i>	<i>я слухаюся кімсьці, мяне слухаюць</i>
2-я	laudā-ris	docē-ris	facē-ris	audī-ris
3-я	laudā-tur	docē-tur	facī-tur	audī-tur
Plurālis				
1-я	laudā-mur	docē-mur	facī-mur	audī-mur
2-я	lauda-mīni	doce-mīni	faci-mīni	audi-mīni
3-я	lauda-ntur	doce-ntur	faci-u-ntur	audi-u-ntur

Дзеясловы IIIа спражэння

Praesens indicatīvi passīvi дзеясловаў IIIа спражэння ўтвараецца ад **асновы infectum** з дапамогай **злучальных галосных i** і **асабовых канчаткаў passīvi**:

Аснова infectum	+	злучальныя галосныя	+	асабовыя канчаткі passīvi

Ужываюцца наступныя злучальныя галосныя:

- ī**- перад **m, s, t**
- u**- перад **n**
- ě**- перад **r**

Асоба	scrib-o, 3а (scrib-) <i>пісаць</i>	stru-o, 3а (stru-) <i>будаваць</i>
Singularis		
1-я	scrib-or <i>я пісваюся кімсьці, мяне пісваюць</i>	stru-or <i>я будуюся кімсьці, мяне будуюць</i>
2-я	scrib-ě-ris	stru-ě-ris
3-я	scrib-ī-tur	stru-ī-tur
Plurālis		
1-я	scrib-ī-mur	stru-ī-mur
2-я	scrib-i-mīni	stru-i-mīni
3-я	scrib-u-ntur	stru-u-ntur

НЕЗАЛЕЖНАЯ І ЗАЛЕЖНАЯ КАНСТРУКЦЫІ

Незалежная канструкцыя

Дзяўчынка чытае казку.
дзеінік, незалежны дапаўненне,
суб'ект стан аб'ект

Залежная канструкцыя

Казка чытаецца дзяўчынкай.
дзеінік, залежны дапаўненне,
аб'ект стан суб'ект

ABLATIVUS AUCTORIS

Ablatīvus auctōris (творны склон дзеючай асобы) абазначае адушаўлены суб'ект дзеяння ў залежнай канструкцыі. Адказвае на пытанне *кім утвараецца дзеянне?* Заўсёды ўжываецца з прыназоўнікам *a (ab)*, які не перакладаецца: *Fabūla a puellā legitur.* — *Казка чытаецца дзяўчынкай.*